

УДК 339.9.012.23

Кобылянська А.В.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Міжнародного гуманітарного університету

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДИСКУРСУ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Поточне дослідження присвячене визначенню дискурсу глобального економічного врядування. В статті детерміновані такі економічні категорії, як: цілі глобального економічного врядування (ГЕВ), стратегія та тактика ГЕВ, об'єкти та суб'єкти ГЕВ тощо. В цілому здобутки поточного дослідження конкретизують термінологічний апарат подальших досліджень в цій царині.

Ключові слова: глобальне економічне врядування, глобальна економіка, дискурс глобального економічного врядування, стратегія, тактика.

Кобылянская А.В. КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ ДИСКУРСА ГЛОБАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ

Текущее исследование посвящено определению дискурса глобального экономического управления. В статье детерминированы такие экономические категории, как: цели глобального экономического управления (ГЭУ), стратегия и тактика ГЭУ, объект и субъект ГЭУ и т.д. В целом результаты текущего исследования конкретизируют терминологический аппарат необходимый для дальнейших исследований в этой области.

Ключевые слова: глобальное экономическое управление, глобальная экономика, дискурс глобального экономического управления, стратегия, тактика.

Kobylianska A.V. COCEPTUALIZATION OF DISCURS OF GLOBAL ECONOMIC GOVERNANCE

The current research is devoted to the determination of global economic governance discourse. The paper disclosed such economic categories as: objectives of global economic governance (GEV), the strategy and tactics GEV, objects and subjects of GEV etc. In general, findings of current study specify the terminology needed for further research in this area.

Keywords: global economic governance, global economy, global economic discourse, strategy, tactics.

Глобальне економічне врядування знаходиться в центрі наукових досліджень починаючи з кінця минулого сторіччя. Особливої уваги воно набуло в контексті неспроможності минулої системи врядування вчасно та ефективно передбачити наступ та подолати наслідки останньої світової фінансової кризи. Незважаючи на те, що необхідність перегляду існуючої системи не викликає сумнівів, поточний стан економічної науки не відрізняється сформованим єдиним категорійним апаратом, який міг би використовуватись в інтегрованих дослідженнях. Це породжує додаткову невизначеність при інтерпретації результатів отриманих різними авторами.

Аналіз останніх досліджень. Питанням глобального економічного врядування присвячені роботи таких закордонних авторів, як Соорег А. Ф. та В. Момані, які розглядали роль G-20 в ребалансуванні глобального врядування [1]; Frieden J., який аналізував глобальне економічне врядування в посткризовий період [2]; Brand U., який вивчав політичний аспект глобального врядування [3]; Drezner D. W., який зазначав іронію поточного стану глобального врядування [4], тощо.

Серед вітчизняних науковців варто виділити Рибалко Ю.С. [5], яка надає ретроспективний аналіз суті глобального врядування та аналізує роль ТНК в цьому процесі. Так само надає Тимків Я. систематизує теоретико-методологічні основи глобального врядування, визначає місце економіки в ньому [6]. В свою чергу Гнатюк М.М. надає визначення міжнародному актору та його політичній суб'єктності, що має незаперечне значення для розуміння хто і яким чином провадить глобальне врядування [7].

Незважаючи на все різноманіття робіт, системних праць з дослідження глобального економічного врядування наразі не існує, поточна робота покликана покласти початок заповненню цієї прогалини.

Методика досліджень. Методика досліджень полягає в використанні таких загальнонаукових методів, як аналіз та синтез при визначенні концептуального

категорійного апарату глобального економічного врядування. Слід зазначити, що поточне дослідження є міждисциплінарним, в тому розумінні, що при виробленні відповідного дискурсу, зважаючи на саму суть врядування, варто використовувати теоретичні надбання не тільки в сфері міжнародної економіки, але і – менеджменту, публічного управління тощо.

Постановка завдання. Відповідно до попередньо окресленої проблематики можна сформулювати мету поточного дослідження – концептуалізація дискурсу глобального економічного врядування задля вироблення інтегрованого категорійного апарату подальших досліджень в цій царині.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як вже зазначалось засновником концепції глобального врядування був В. Брандт та Комісія з глобального врядування, які запропонували під глобальним економічним врядуванням розуміти процес, за допомогою якого інтереси суб'єктів можуть бути підсумовані і реалізовані на основі узгоджених дій в рамках формальних чи неформальних інститутів або режимів, створених індивідами або державами на добровільній основі з метою, що відповідають їх інтересам» [8].

Втім, глосарій Мережі ООН з Державного Управління роз'яснює термін «глобальне врядування» як «комплекс формальних і неформальних установ, механізмів та стосунків між державами, з допомогою яких, на глобальному рівні, виражаються колективні інтереси, встановлюються права та обов'язки, опосередковуються розбіжності світового співтовариства» [9].

В свою чергу виконавчий директор Програми Розвитку ООН Джеймс Густав Спес надав таке визначення глобального врядування – «це не глобальний уряд, а взаємодія керівництва та його механізмів контролю, що включають в себе як державних, так і недержавних акторів, як приватних осіб, так і громадськість... Воно впроваджується та розширюється за допомогою економічної і екологічної глобалізації... економічна і екологічна інтеграція призводять до політичної інтеграції. Це і є глобальним управлінням».

Рибалко зазначає, що «концепція урядування включає аналіз проблеми, оцінку ступеню її важливості, розподіл прав контролю та визначення порядку прийняття рішення щодо характеру впливу управлінського рішення в результаті вжитих заходів» [5].

Інакше кажучи, всі автори підкреслюють що глобальне урядування може бути формальним та неформальним, включає в себе не скільки керівництво скільки взаємодію між різними державними та недержавними акторами з метою вирішення колективних проблем, може бути процесом, а може розглядатися і як механізми, установи або стосунки, подеколи також використовуються такі терміни як «порядок», «розподіл», «відповідальність».

Ідеї щодо урядування/регулювання/вирішення суто економічних глобальних проблем, що логічно може розглядатися як основа саме глобального

економічного урядування, виникали ще за часів М. Кейнса, коли для вирішення кризи США той запропонував створення міжнародного клірингового об'єднання, головною метою якого було б здійснення розрахунків через міжнародний кліринговий банк.

Надалі ідея глобального економічного урядування використовувалась в контексті функціонування міжнародних організацій або країн світу або їх об'єднань. Часто зустрічається термін глобальне урядування в сфері економіки або глобальне урядування світової економіки.

На нашу думку між усіма цими категоріями існує відмінність, яка може бути систематизована у вигляді наступної схеми

Відповідно до цієї схеми, глобальне економічне урядування, разом з глобальним політичним урядуванням, є складовою загального глобального уряду-

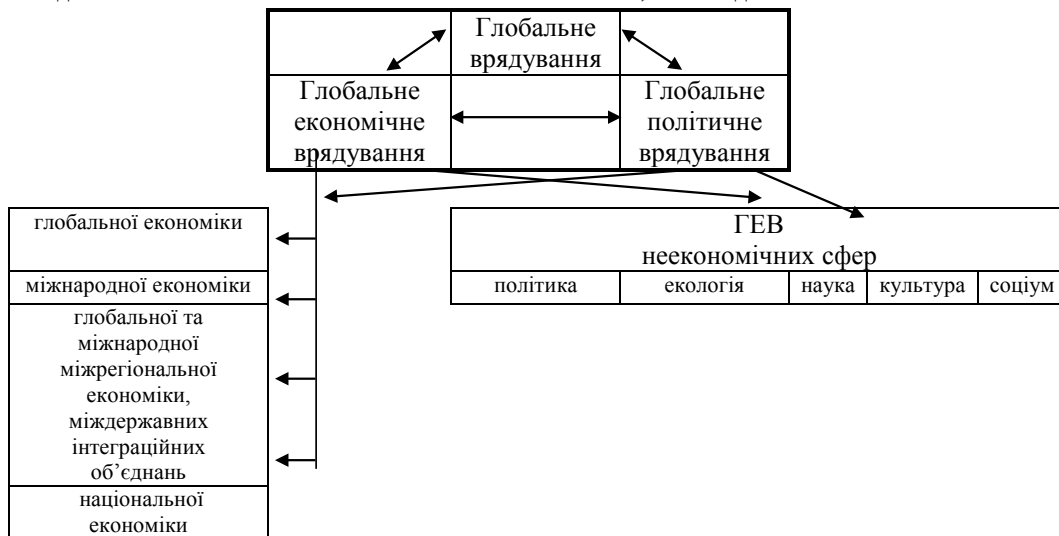

Рис. 1. Структурно-логічна схема глобального урядування

Джерело: авторська розробка

Таблиця 1

Детермінація об'єкту глобального економічного урядування

Рівневі площини ГЕВ	Сфери ГЕВ	Процеси ГЕВ	Структурі множини ГЕВ
Глобальна економіка	Економіка: • Фінанси • Торгівля • Ринок праці • Ринок сировини • Виробництво та ланцюги створення вартості • Конкуренція • Скорочення рівня бідності та нерівності • Виробництво суспільних благ	• Інтеграція • Дезінтеграція • Реінтеграція • Міждержавні • Міжрегіональні • Інтра регіональні • Інтранаціональні • Глобальні	Фізичні та юридичні особи резиденти країн
Міжнародна економіка		• Економічне зростання • Економічний занепад • Економічні цикли	Країни, в т.ч. в особі урядів
Глобальна та міжнародна міжрегіональна економіка Економіка міждержавних інтеграційних об'єднань	Технологічний та науковий розвиток	• Глобалізація • Локалізація • Глокалізація	Інтеграційні об'єднання
Національна економіка	Політика та державне управління	Управління: • Превентивне • Антикризове • Стабілізуюче • Ре-балансування та балансування • Посткризове • Стратегічне • Оперативне • Тактичне	Міжнародні організації
	Екологія	Регулювання Менеджмент Урядування	МНК та ТНК, міжнародні банки, біржі
	Соціум		
Інтранаціональна та транскордонна регіональна економіка	Культура		НУО, громадськість в широкому розумінні

Джерело: авторська розробка

Таблиця 2

Стратегічний контекст глобального (економічного) врядування

Назва інституції	Визначення
Європейський союз	Глобальна стратегія ЄС визначає основні інтереси і принципи ЄС для залучення в більш широкий Світ і надає Союзу колективне відчуття напрямку. Його амбіції полягають в тому, щоби зробити Європу сильнішою: зробити ще більш згуртованим і впливовим гравцем на світовій арені, який надає громадянам безпеку, послуговується нашими інтересами і підтримує наші цінності.
Світовий банк	(Ця) стратегія описує, як група Світового банку буде працювати в партнерстві, щоб допомогти країнам поклати край крайній бідності і сприяти загальному процвітання на стійкій основі.
ООН	Стратегія розвитку Декларації тисячоліття характеризується прихильністю до реалізації всіх прав людини – економічних, соціальних, культурних, громадянських і політичних. Вона фокусується на індивідуальному добробуті, як основній мети розвитку, застосовуючи основні принципи рівності і недискримінації, розширення можливостей і участі в процесі розвитку – що укорінено в нормах міжнародного права.

Джерело: систематизовано за [10; 11; 12]

вання. На цій схемі глобальне політичне та економічне врядування знаходяться на одному рівні, що означає певну автономність цих обох видів в контексті глобального світу, в тому сенсі що подеколи політичні рішення не завжди містять с собою економічні інтереси та/або не завжди стосуються вирішення економічних проблем, та/або не завжди використовують економічний інструментарій досягнення поставлених цілей.

Втім, двусторонньо спрямована стрілка вказує на можливість існування певного впливу та/або взаємозалежності глобального економічного та глобального економічного врядування.

Додатково схема ілюструє нетотожність категорій глобального економічного врядування та глобального економічного врядування глобальної економіки тощо, адже економічний інструментарій можна застосовувати і до вирішення неекономічних питань.

Підсумовуючи можна надати таке визначення глобальному економічному врядуванню:

«глобальне економічне врядування – це процесно-орієнтована цілеспрямована поліцентрична дія глобальних акторів, що знаходяться на різних рівнях глобальної архітектури та характеризуються різним рівнем формалізованості, в їх безпосередньому взаємовпливі, що визначається використанням економічних інструментів, методів та механізмів».

Під *глобальним актором* розуміють в першу чергу глобального діяча (від англ. слова «act» – діяти), який впливає або здатний впливати на стан та/або перерозподіл балансу глобальних сил або завдяки економічно зумовленій владі над ринками збуту/виробництва/сировини тощо, або завдяки юридично/політично зумовленій владі, як-то головування в міжнародних організаціях, або будучи міжнародною організацією.

З цього витікає, що *суб'єктом глобального економічного врядування* можуть бути глобальні економічні та глобальні політичні актори.

Об'єктом глобального економічного врядування є сукупність рівневих площин, сфер, процесів та структурні множини глобального економічного врядування, які систематизовані в наступній таблиці (таблиця 1).

З даних таблиці 1 можливо для кожного окремого випадку конкретизувати об'єкт ГЕВ.

Особливе значення насьогодні набуває необхідність визначення того, що необхідно розуміти під стратегією та тактикою глобального економічного врядування.

Проаналізуємо стратегічні документи основних міжнародних організацій, об'єднань, установ (таблиця 2).

Варто зазначити, що навіть не кожна міжнародна установа має свою вироблену стратегію.

Тут безперечним лідером є інституції ООН, майже кожна з яких має свою розроблену та опубліковану глобальну стратегію, що не дивно зважаючи на сам характер функціонування та існування ООН в цілому.

Незважаючи на обмежену кількість прикладів формулювання стратегій, наведені визначення доволі сильно різняться між собою. З нашої точки зору доречним було б наступне визначення:

стратегія глобального економічного врядування – це прийнятий цілеорієнтований структурований обґрунтований напрям дій глобального економічного актора, який в своїй основі містить модель дій та координацію ресурсів.

Тактика глобального економічного врядування – це конкретизований вчасно застосований інструментарій, методи та механізми реалізації стратегічних імперативів та цілей глобального економічного врядування.

Висновки з проведеного дослідження В поточному дослідженні було концептуалізовано дискурс глобального економічного врядування. Так, детерміновано такі економічні категорії, як глобальне економічне врядування, глобальний актор, суб'єкт та об'єкт, стратегія та тактика глобального економічного врядування. Додатково визначено місце глобального економічного врядування в системі глобального врядування та систематизовано множину об'єктів глобального економічного врядування.

Подальші дослідження в цій царині мають бути спрямовані на вивчені цілей глобального економічного врядування, визначення економічного змісту інструментів, механізмів та методів глобального економічного врядування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Cooper, A. F. and B. Momani. Re-balancing the G-20 from Efficiency to Legitimacy: The 3G Coalition and the Practice of Global Governance. / Cooper, A. F. and B. Momani // Global Governance: A Review of Multilateralism and International Organizations. -2014. -pp. 213-232.
- Frieden, J. Global economic governance after the crisis. / Frieden, J. // Perspektiven der Wirtschaftspolitik. -2012. - 13(s1). -pp. 1-12.
- Brand, U. Order and regulation: Global Governance as a hegemonic discourse of international politics? / Brand, U. // Review of International Political Economy. -2005. - 12(1). -pp. 155-176.
- Drezner, D. W. The irony of global economic governance: The system worked. / Drezner, D. W. // Council on Foreign Relations International Institutions and Global Governance Program. - Working Paper. -2012.
- Рибалко Ю.С. ТНК в інституційній архітектурі глобального врядування світової економіки / Ю.С. Рибалко // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. -2014. -№ 1-С.217-224
- Тимків Я. І. Теоретико-історичні основи концепції глобального управління / Я. І. Тимків // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2012. – Вип. 111(1). – С.70-76.

7. Гнатюк М. М. Міжнародний актор та політична суб'єктність у дискурсі реалістського і ліберального підходів / М. М. Гнатюк // Наукові записки НАУКМА. Політичні науки. – 2014. – Т. 160. – С. 44-48.
8. Commission for Global Governance. Our Global Neighborhood. / Commission for Global Governance. – Oxford: Oxford University Press, 1995.- 432 с.
9. United Nations Public Administration Glossary. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary/tabid/928/language/en-US/Default.aspx>.
10. European Union Global Strategy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://europa.eu/globalstrategy/en/globalstrategy-foreign-and-security-policy-european-union>.
11. World Bank Group Strategy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/16095/32824_ebook.pdf.
12. ASSEMBLY, UN General. A life of dignity for all: accelerating process towards the Millennium Development Goals and advancing the United Nations development agenda beyond 2015 / ASSEMBLY, UN General. – New York: United Nations, 2013. – 68 с.

УДК 339.7

Педь І.В.

*доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародних економічних відносин
Київського національного торговельно-економічного університету*

Олійник А.А.

*аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Київського національного торговельно-економічного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МВФ ЯК ІНСТИТУТУ МІЖДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

Стаття присвячена дослідженню питань трансформації політики та ролі МВФ в умовах сучасних тенденцій змін світових валютних відносин. Здійснено аналіз можливості введення єдиної світової валюти на основі СПЗ. Розглянуто питання використання золота, валютно-курсового режиму, посилення регулювання МВФ управління валютними резервами центральними банками, нагляду МВФ за валютною та економічною політикою країн-членів. Запропоновано основні зміни до структурних елементів Ямайської валютної системи щодо базового стандарту, використання золота, режиму валютного курсу, інституціонального регулювання МВФ валютної політики держав.

Ключові слова: світова валютна система, МВФ, СПЗ, валютні резерви, режим валютного курсу, золото, нагляд МВФ за світовою валютною системою.

Педь И.В., Олейник А.А. ОСОБЕННОСТИ ТРАНСФОРМАЦИИ МВФ КАК ИНСТИТУТА МЕЖГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ МИРОВОЙ ВАЛЮТНОЙ СИСТЕМЫ

Статья посвящена исследованию вопросов трансформации политики и роли МВФ в условиях современных тенденций изменений мировых валютных отношений. Осуществлен анализ возможности введения единой мировой валюты на основе СДР. Рассмотрены вопросы использования золота, валютно-курсового режима, усиление регулирования МВФ управления валютными резервами центральными банками, надзора МВФ валютной и экономической политике стран-членов. Предложено основные изменения в структурных элементах Ямайской валютной системы относительно базового стандарта, использования золота, режима валютного курса, институционального регулирования МВФ валютной политики государств.

Ключевые слова: мировая валютная система, МВФ, СДР, валютные резервы, режим валютного курса, золото, надзор МВФ мировой валютной системой.

Ped I.V., Oliinyk A.A. FEATURES OF THE IMF TRANSFORMATION AS THE INSTITUTION OF INTERSTATE REGULATION OF THE INTERNATIONAL MONETARY SYSTEM

The article investigates the transformation of IMF's policy and role in terms of current trends of international monetary relations change. The possibility of introduction of single world money based on the SDR is analyzed. The case of use of gold, exchange rate regime, strengthening the regulation of IMF over central banks' foreign exchange reserves managing, IMF's surveillance over monetary and economic policies of member countries are considered. The changes of structural elements of the Jamaican currency system in terms of basic standard, use of gold, exchange rate regime, IMF's institutional regulation over member countries monetary policies are proposed.

Keywords: world monetary system, the IMF, SDRs, foreign exchange reserves, exchange rate regime, gold, IMF supervision of the world monetary system.

Постановка проблеми. Нестабільність світової валютної системи посилює виникнення глобальних дисбалансів, дисперсію коливання валютного курсу, мінливість потоків капіталу. В таких умовах виникають нові тенденції, підходи до реформування світового валютного порядку.

МВФ являє собою міждержавну фінансову організацію, а також міжнародний форум, призначений для узгодження та вироблення єдиного рішення щодо подальшого формату функціонування міжнародних валютних відносин. Саме тому в науково-практичному плані залишається важливим розгляд проблем

зміни функціональних, організаційних, методичних та ін. особливостей діяльності МВФ у зв'язку з виникнення внутрішніх протиріч у сфері світової валютної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань розвитку світової валютної системи та ролі інституційного регулювання міжнародних валютних відносин МВФ присвячені праці таких вчених як: А. Баргесян, Ю. Данілов, Л. Красавіна, Л. Мяснікова, А. Навой, О. Рогач, Дж. Стігліц, Дж. Айзенман, Р. Купер, Д. Фарел, Ст. Фішер, М. Мусса та ін.